

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Den demokratiske socialisme i vor tid

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1979

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 3

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 4

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 5

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 6

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 7

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 8

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 9

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 10

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 11

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 12

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 13

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 14

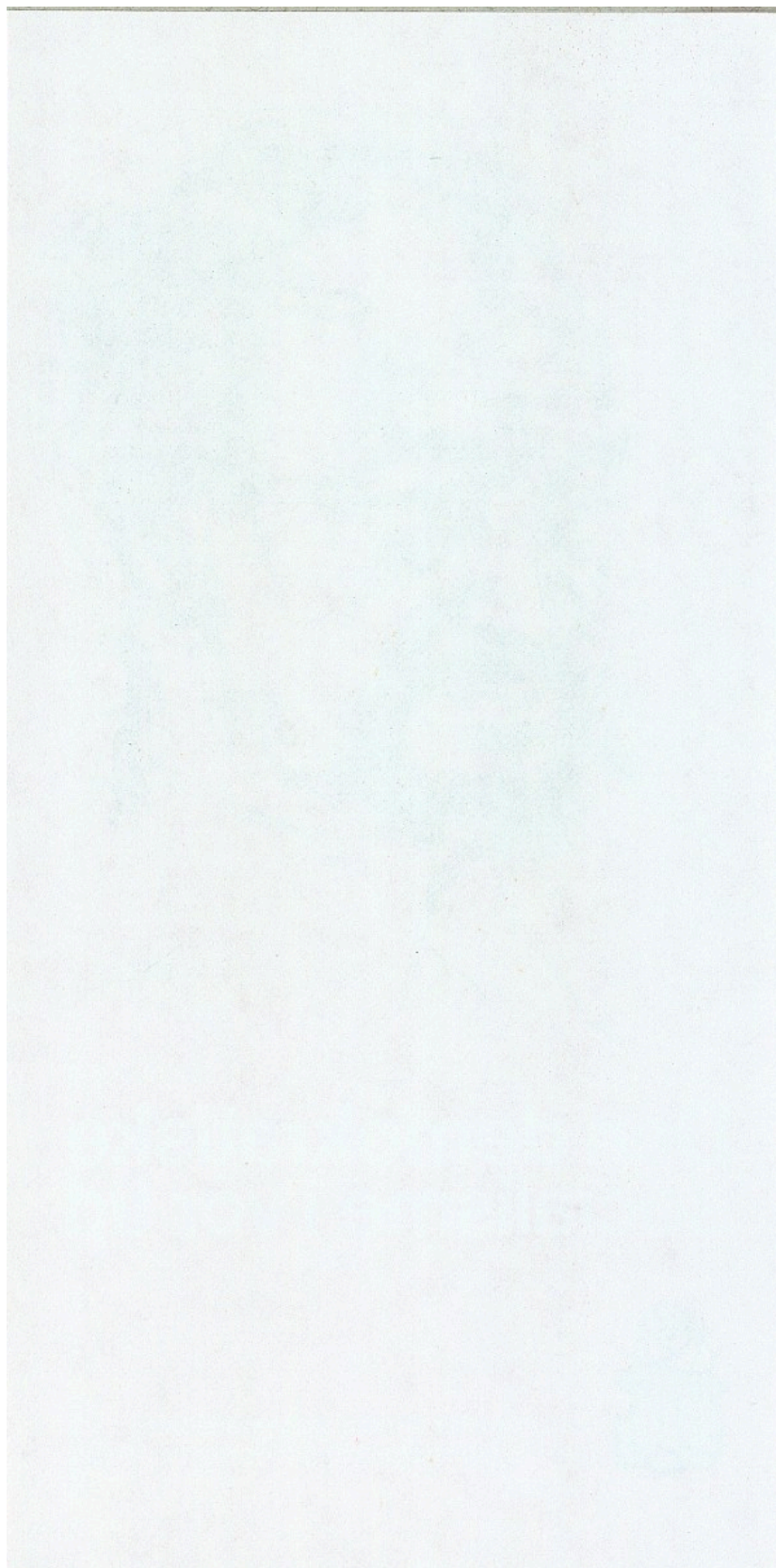
[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 15

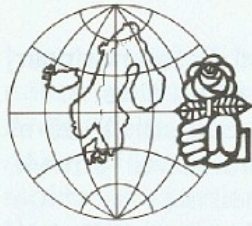
[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 16

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 17

[Den demokratiske socialisme i vor tid](#) 18

DEMOKRATISK SOCIALISME ER FRIHED OG FÆLLESSKAB

Det, der gør den demokratiske socialisme til noget særligt i forhold til andre politiske ideer, er først og fremmest to forhold:

For det første, at ideens indhold løbende udvikler sig i praksis.

For det andet, at der i den demokratiske grundide ligger en garanti imod enhver tendens til enevælde og ensretning, forstokkethed og intolerance.

Set i historiens lange perspektiv har det centrale problem i samfundenes udvikling ligget i forholdet mellem Frihed og Fællesskab. Det er lige netop her, at den demokratiske socialisme søger at lægge rammerne for et samfund, der skaber balance mellem disse to lige vigtige sider af et godt samfund.

VEJEN TIL ET BEDRE SAMFUND

Demokratisk socialisme er ikke en fast skabelon. Den er en inspirationskilde bygget på grundprincipper om lighed, frihed og solidaritet.

Det er gennem den praktiske anvendelse af disse principper i den politiske strid, at vi giver principperne liv og indhold. Vi socialdemokrater har altid afvist revolutionære drømme som en genvej til socialisme.

Vi mener, at den demokratiske og parlamentariske vej til socialisme - når alt kommer til alt - er den mest lige vej. Kun på den måde sikrer vi os, at fol-

kets vilje er det reelle grundlag for de forandringer, vi vil skabe. Vi vil ikke kun bygge på en elite.

I bladet „Socialdemokraten“ fra 9. april 1889 er denne tanke allerede tydeligt kommet til udtryk. Der står i den gamle 90-årige avis:

„De reformkrav, der samler sig i den socialistiske politik er . . . så dybt og alvorligt indgribende i det hele samfundsliv, at det ikke kan lade sig realisere i den rette ånd og med de rette resultater, når ikke et stort flertal af samfundsmedlemmerne har lært at forstå dem og derigennem er nået til at billige dem og til at ønske dem gennemført“.

Det hedder videre i denne artikel, at den rette forståelse af den socialdemokratiske politik kan ikke fremskaffes på nogen anden måde end ved stykvis at præsentere den i praksis. Denne artikel er et af mange udtryk for, at vi dengang som nu respekterer demokratiets nødvendige arbejdsmetode. Vi opgiver ikke hverken vore korte eller langsigtede mål, men vi anerkender om nødvendigt de små skridt hen imod de mål, vi sætter os.

Dertil kommer, at vi hele tiden flytter milepælene - målene længere frem. Vi er parate til at betræde stenede og besværlige stier. Måske endda at gå en lille omvej. Det afgørende er, at vi hele tiden er klare over, hvor vi vil hen, og at vi bevæger os i den rigtige retning.

I matematikkens verden er den korteste afstand mellem to punkter den lige linie. Sådan er det ikke altid mellem mennesker og i politik.

Men vi står med vort kompas, og vi vil hele tiden have øje på kompasset.

INTET MENNESKEVÆRDIGT SAMFUND UDEN DEMOKRATISK SOCIALISME

2 Kapitalismen har udviklet mange samfund fra feudalisme til de moderne industrisamfund, vi kender i dag. Nogle steder i verden har denne kapitalisme udviklet sig i negativ retning, ja i katastrofal retning.

I værste fald til borgerlige halv- eller hel-fascistiske militære diktaturstater.

Andre steder er den kapitalistiske udvikling fulgt til døren af demokratiske fagbevægelser, af socialdemokratiske partier med stor folkelig opbakning.

Hvor det er sket, har samfundet fået indbygget så mange socialistiske, velfærdsmæssige og fordelingsmæssige elementer, at disse samfund er blevet menneskeværdige. - Vor del af verden, herunder bl.a. de nordiske lande, hører til blandt disse samfund. Men vi vil ikke stoppe der.

Historien har lært os, at ingen samfundsform er endelig og færdig. Og er der nogen, der tror, at kapitalismen - selv når den er under stærk indflydelse af en demokratisk socialistisk arbejderbevægelse - vil være den endelige og ideelle samfundsform? - Nej.

Hvilke andre muligheder er der så?

En stiv bureaukratisk kommunisme, der måske endog undertrykker de grundlæggende menneskerettigheder? Eller forsøg på en tilbagevenden til kapitalisme og liberalisme i renkultur?

Begge muligheder er helt uantagelige. Hvis man derfor ikke accepterer en udvikling i retning af demokrati og socialisme, findes der reelt ikke andre muligheder.

Derfor står kampen her og verden over imellem disse tre grundlæggende tendenser og ideer. Vi ved godt, at stærke økonomiske kræfter og magtinteresser står bag kapitalismen og kommunismen. Også i dag er den demokratiske socialisme presset fra begge sider.

HVOR LANGT ER VI NÅET ?

Der er dem, der påstår, at den demokratiske arbejderbevægelse stort set har løst de problemer, der var baggrunden for dens opståen for mere end 100 år siden. Det er helt forkert. Fra borgerligt synspunkt kan en sådan betragtning være politisk hen-

3

sigtsmæssig. Det ville være bekvemt, dersom man kunne fastslå, at der ikke længere er behov for yderligere ændringer i samfundet i den retning, som vi vil.

Men det er helt forkert at indsnævre demokratiske socialisters drøm til det, der i dag er skabt med vort moderne velfærdssamfund. De store sociale reformer i vort århundrede løste fattigdommens problemer. Men disse reformer var ikke slutstenen.

Vor historiske indsats indtil nu er, at vi på enkelte samfundsområder har været i stand til at illustrere, hvad det er, vi står for, ikke alene principielt, men også i praksis.

Og hvad gør „de andre“:

Enten har de flotte og gode principper - som aldrig har en chance for at blive virkeliggjort.

Eller også går de med vold og magt i gang med at virkeliggøre teorierne, men netop den metode gør de smukke teorier ukendelige og umenneskelige.

KUN EN STÆRK SOCIALDEMOKRATISK ARBEJDERBEVÆGELSE SIKRER FREMSKRIDT

Man skal ikke tage fejl. Vi er ikke tilfredse med det bestående. Vi vil ikke blot administrere - ikke blot forvalte det samfund og de resultater, vi har nået.

Det skal her indskydes, at det er ikke så galt at forvalte et samfund som det svenske, finske, norske, islandske og det danske. Nok er vore samfund borgerlige og kapitalistiske, men det er netop her i højere grad lykkedes at indbygge de socialdemokratiske elementer, som gør disse samfund bedre - mere menneskeværdige.

Men vi skal netop ikke være forvaltere. Vi er og vil fortsat være en reformbevægelse.

Selv nu, hvor der blæser en kold vind imod velfærdssamfundet, er det lykkedes os både at fastholde den sociale standard, og i de seneste år midt under krisen endog at gøre nye landvindinger.

Her i Danmark f.eks. gennemførtes for nylig en efterlønsordning, som sikrer, at alle, der er over 60 år, kan forlade deres arbejde og gå på efterløn. Denne ordning sikrer op til 90 pct. af den indtægt, den enkelte arbejder eller funktionær plejer at have. Det betyder en rimelig indtægt i overgangen mellem arbejdslivet og pension. Det stiller netop disse årgange mere frit efter et måske hårdt og arbejdssomt liv på vore arbejdspladser.

I år har vi også gennemført en forbedring af vor ferielovgivning. Som led i overenskomstløsningen har vi udvidet ferien til 5 uger for alle.

I de sidste 20 år er der sket en fantastisk udvidelse af fritiden i form af stadig længere ferie og stadig kortere arbejdstid. Vi har også større frihed til at udnytte denne fritid og til at bevæge os, hvorhen vi vil.

Man kan derfor passende spørge alle, der ønsker at gå revolutionens vej, om de med deres ideer og metoder kender eksempler på samfund, hvor den sociale sikkerhed er større, end den er hos os.

Ja, vi kan også udvide spørgsmålet, om de kender samfund, hvor der økonomisk og kulturelt er større lighed end i Norden. Jeg mener, vi kan tillade os at stille det spørgsmål, fordi vi samtidig fuldt ud erkender, at vi stadig har alt for store uligheder i vore egne samfund. Uligheder, som vi står parat til at bekæmpe.

Vi synger: „Det er Norden, der løfter sin pande“. Det nordiske samarbejde er ikke mindst her af stor betydning. Vi er åndeligt, idemæssigt på bølgelængde. Det nordiske er ganske vist ikke nok i sig selv, men det er et afgørende udgangspunkt.

Der findes kun en garanti for, at vi kan afværge de stadige angreb på velfærdssamfundet, og også fremover bevæge os i den demokratisk-socialistiske retning - og det er gennem stærke arbejderbevægelser, som bygger på demokratiets grundlag.

1980'ERNES UDFORDRINGER

Men med alt det, vi har nået, er udfordringerne til os ikke blevet mindre.

For det første er der god grund til at stoppe op og spørge, om velfærdssamfundet fuldt ud er blevet det solidariske og menneskevarme samfund, vi drømmer om at skabe - og om den fantastiske økonomiske vækst har ført os derhen, hvor vi ville.

For det andet står der en række store sager på arbejderbevægelsens dagsorden. Dem er vi knap nok for alvor startet på endnu. Vi behøver blot at nævne kravet om økonomisk demokrati.

For det tredje er der tale om, at vi i vor tid blev stillet over for nye udfordringer. Udfordringer i form af krav om global lighed, ressource-, energi- og miljøproblemer.

Disse udfordringer har skærpet vilkårene for den fremtid, vi skal forme. De stiller særlige krav til de løsninger, vi som socialdemokrater kommer frem med.

I en dansk arbejdersang skrev Ernst Bruun Olsen:

„Vi fik god tid,
vi fik velstand,
skabte forsorg,
verdenskendt“.

Disse linier har gyldighed for alle de nordiske demokratier. Men der står også i denne sang, et spørgsmål og et svar:

„Har vi vundet?
Arbejdskampen
vindes langsomt
mønt for mønt
men i selve samfundskampen
står vi stivnet
kvart-begyndt“.

SOLIDARITET SKABES IKKE AF SIG SELV

Vi må i dag erkende, at vi ikke kan tage folks forståelse for den solidariske tankegang bag velfærdssamfundet for givet. I de fleste af vore lande har vi oplevet reaktionære tilbageslag, der har udfordret selve ideen om et solidarisk samfund.

Når det gælder ungdommen, kan man få det indtryk, at en del af den befinder sig i to modstående grupper.

Den ene gruppe har netop i kraft af velstandsudviklingen, lønudviklingen fået en høj levestandard, et stort forbrug og en fremragende boligstandard, som ejendommeligt nok gør den egoistisk, selvtilstrækkelig - og derfor ikke solidarisk. Det er forstemmende.

Den anden gruppe er ofte mere beskedene i kravet til den materielle tilværelse. Ja, nogle af dem lever ligefrem spartansk og påstår, at de slet ikke ønsker vækst. De giver ofte udtryk for så vidtgående solidariske tanker, at det er svært eller umuligt for Socialdemokratiet at leve op til disse tanker. - Det kan der trods alt bygges på, også selv om nogle af disse tanker kan være noget romantiske.

Det er vigtigt, at hver generation virkelig for alvor kommer til at opleve samfundet som et fællesskab. Man må lære den kendsgerning, at krav på samfundets støtte skal modsvares af forståelse for, at man skal bidrage. Solidaritet handler mere om at give, end det handler om at modtage.

Det er en af de nærliggende politiske udfordringer, vi står overfor i dag.

DEMOKRATI ER MEDBESTEMMELSE FOR ALLE - OGSÅ PÅ DET ØKONOMISKE OMRÅDE

Fordelingen af magt, velstand og indflydelse i vore samfund er i dag stadig alt for skæv.

Arbejderbevægelsens krav om en demokratisering af arbejdsforholdene og af ejerforholdene i erhvervslivet er mere aktuell end nogensinde.

Det er værd at bemærke, at kravet om økonomisk demokrati føres frem netop i disse år i alle de lande, hvor socialdemokratiske arbejderbevægelser øver indflydelse. Kravet føres frem i forskellige former, alt efter de enkelte landes særlige forudsætninger. Der er ingen tvivl om, at økonomisk demokrati bliver 1980'ernes store reformsag. Måden, vi griber dette krav an på, vil blive afgørende for udviklingen af vore samfund århundredet ud.

Den politiske kamp omkring økonomisk demokrati er allerede hård, og den vil tiltage. Alt har sin modningstid, men heller ikke udviklingen mod ØD kommer af sig selv. Vi må igen og igen arbejde for det. Man prøver at skyde os i skoene, at vi stiler imod en centralt dirigeret økonomi, men det er jo netop det, der er det typiske for det nuværende ejerforhold i erhvervslivet. - Det er jo netop de små ejere, der lider under den store koncentration af kapital. Forklaringen på den hårdnakkede modstand mod lønmodtagerkrav om medejendomsret er traditionel. Den ligner til forveksling den modstand, vi har mødt igen og igen i arbejderbevægelsens historie. Det er simpelthen ønsket om at undgå at skulle dele magt, indflydelse og ejendom med nogen overhovedet. Men det standpunkt kan ikke holde i det lange løb.

Kravet om demokratisering også på dette område kan modarbejdes. Hindringer kan og vil blive lagt i vejen. Man vil appellere til egoismen, snæversyn og frygt for koncentration. Men kravet presser sig på, og det vil ikke kunne standses.

VÆKST TIL GAVN FOR MENNESKET

Spørgsmålet om væksten i den fremtidige udvikling er et uhyre vigtigt, men også ganske kompliceret spørgsmål.

Vi - som demokratiske socialister - siger ikke nej til vækst. Et nej er ikke i sig selv løsningen på noget
8 som helst. Men vi må stille krav til væksten.

Vi må kræve vækst i kvalitet frem for vækst i kvantitet.

Den vækst, vi ønsker, skal ske på mere krævende forudsætninger end hidtil. Det gælder ressource-, miljø- og menneskelige hensyn i produktionslivet.

Der skal ske en vægtforskydning, der betyder, at hensynet til mennesket placeres stærkere.

Vi skal leve op til de udfordringer, der ligger i at kunne reformere også med en lavere økonomisk vækst end den, vi har haft som grundlag i de sidste 20 år. For der skal fortsat reformeres. - En pause i den stærke økonomiske vækst er ikke et argument for en samfundsmæssig reformpause.

DEMOKRATISK SOCIALISME OG VERDEN OMKRING OS

Den demokratiske socialisme udøver den stærkeste inspirationskilde ved løsning af de enorme problemer, der præger verdenssamfundet.

Vi ser det også i, at Socialistisk Internationale tiltrækker sig stadig større interesse blandt den tredje verdens lande.

Vores internationale bevægelse er en demonstration i praksis af eksistensen af og slagkraften i et alternativ til de ideologier, der præger de to supermagters samfundssystemer.

Kravet om en ny økonomisk verdensorden ser vi ikke som en trussel. Dette krav er en naturlig global forlængelse af nøjagtig de samme krav om lighed og retfærdighed, som vi selv har kæmpet for i vore egne samfund.

Det samme gælder vores indstilling til den undertrykkelse af menneskerettigheder, der finder sted mange steder i verden.

Men troværdighed til, hvad vi står for, forudsætter, at vi står fast på de begreber, der kendetegner den demokratiske socialisme.

Demokratiet i den forstand, som vi kender det - med frie valg, respekt for mindretallet, respekt for 9

menneskerettigheder - er ikke så udbredt en styreform i verden, som mange måske tror.

Styret i en lang række lande er præget af undertrykkelse og mangel på frihed, som bestemt ikke kan være udtryk for folkenes forhåbninger. Kampen for demokratiet som samfundsform er derfor i en international sammenhæng en vigtig del af vor bevægelses virksomhed.

DEN DEMOKRATISKE SOCIALISME ER FREMTIDEN

Vender vi os til situationen i vore egne lande og i Vesteuropa generelt, så er det ikke demokratiets problem som sådan, vi står overfor. Tværtimod er demokratiet vendt tilbage i Portugal og Spanien.

Netop de demokratiske socialistiske bevægelser i disse lande har spillet en afgørende rolle. Derfor er det i vor del af verden snarere et spørgsmål om styrkeforholdene i den politiske kamp i demokratierne. Der tales meget om en højrebølge i Europa. Der er nok i øjeblikket en tendens i den retning. Vi har også mærket det hos os. Her i Danmark har det først og fremmest givet sig udslag i, at den borgerlige fløj har fået et meget stort reaktionært element imellem sig. Når alt kommer til alt, har der altid været disse sving frem og tilbage.

Vi har set, at Labour i England fik nederlag. Men vi har også set, at vore partifæller i Østrig vandt en stor sejr.

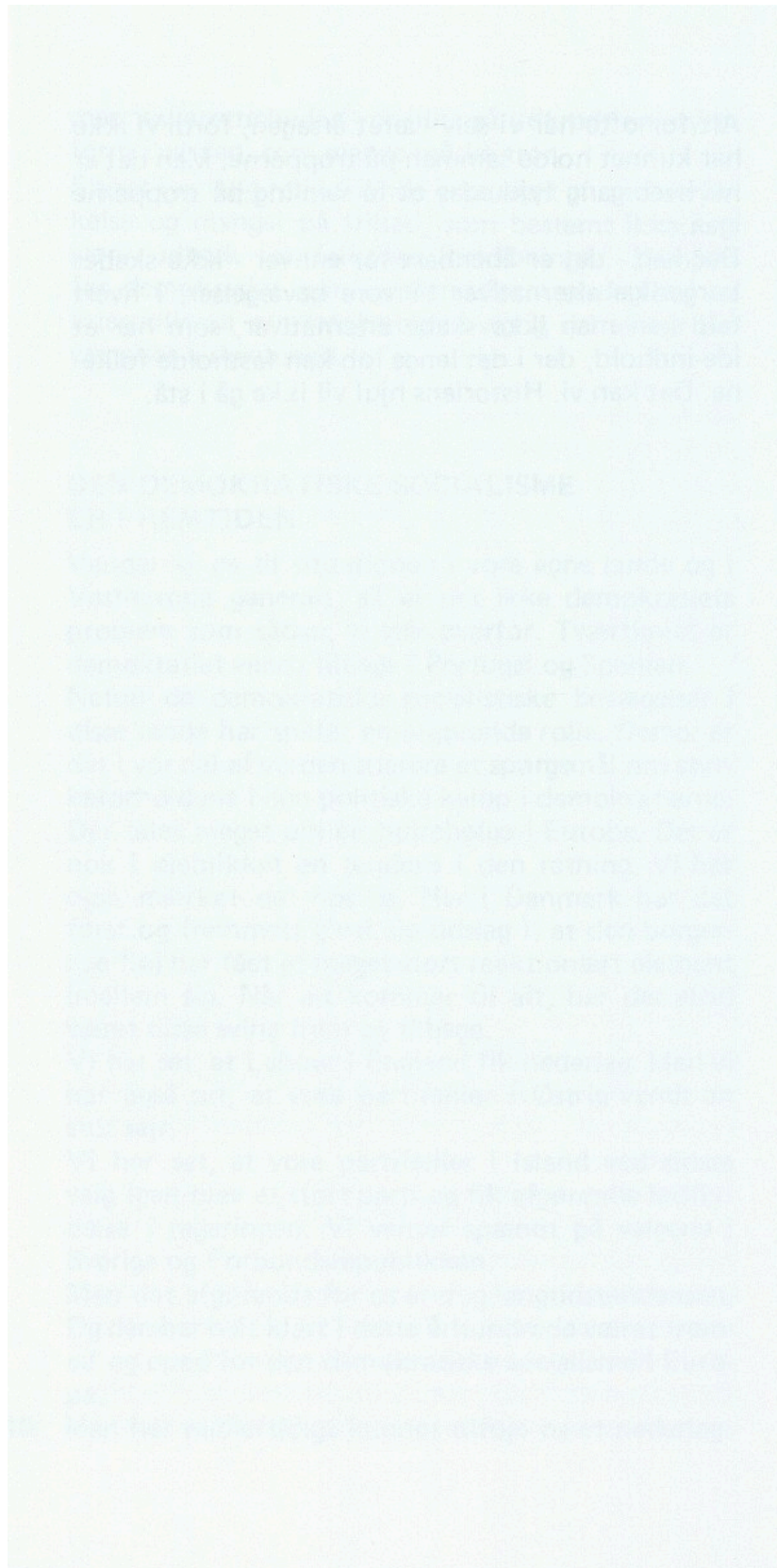
Vi har set, at vore partifæller i Island ved sidste valg igen blev et stort parti og fik afgørende indflydelse i regeringen. Vi venter spændt på valgene i Sverige og Forbundsrepublikken.

Men det afgørende for os er dog langtidstendensen. Og den har helt klart i dette århundrede været fremad og opad for den demokratiske socialisme i Europa.

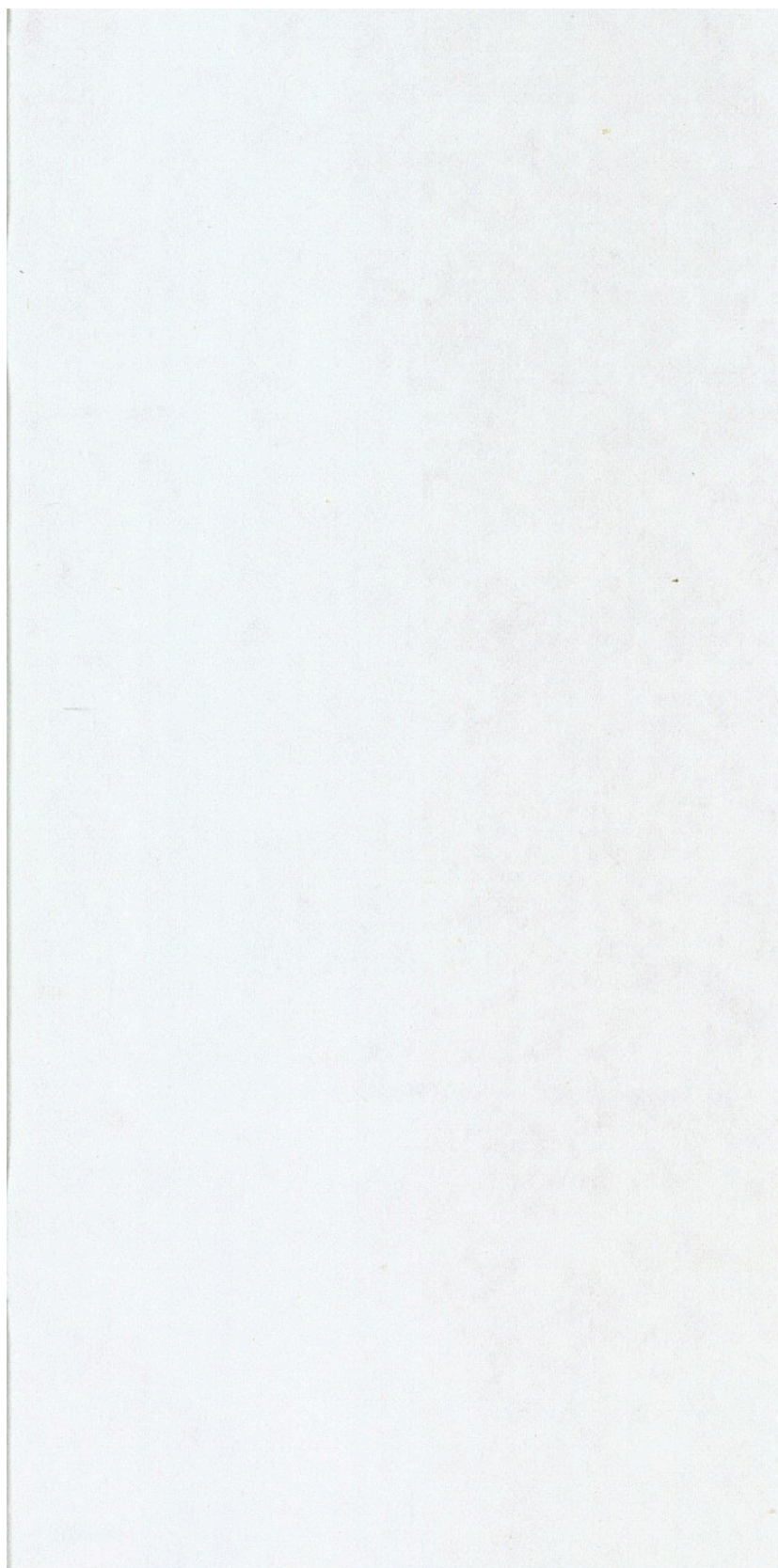
10 Man har midlertidigt kunnet tilføje os et nederlag.

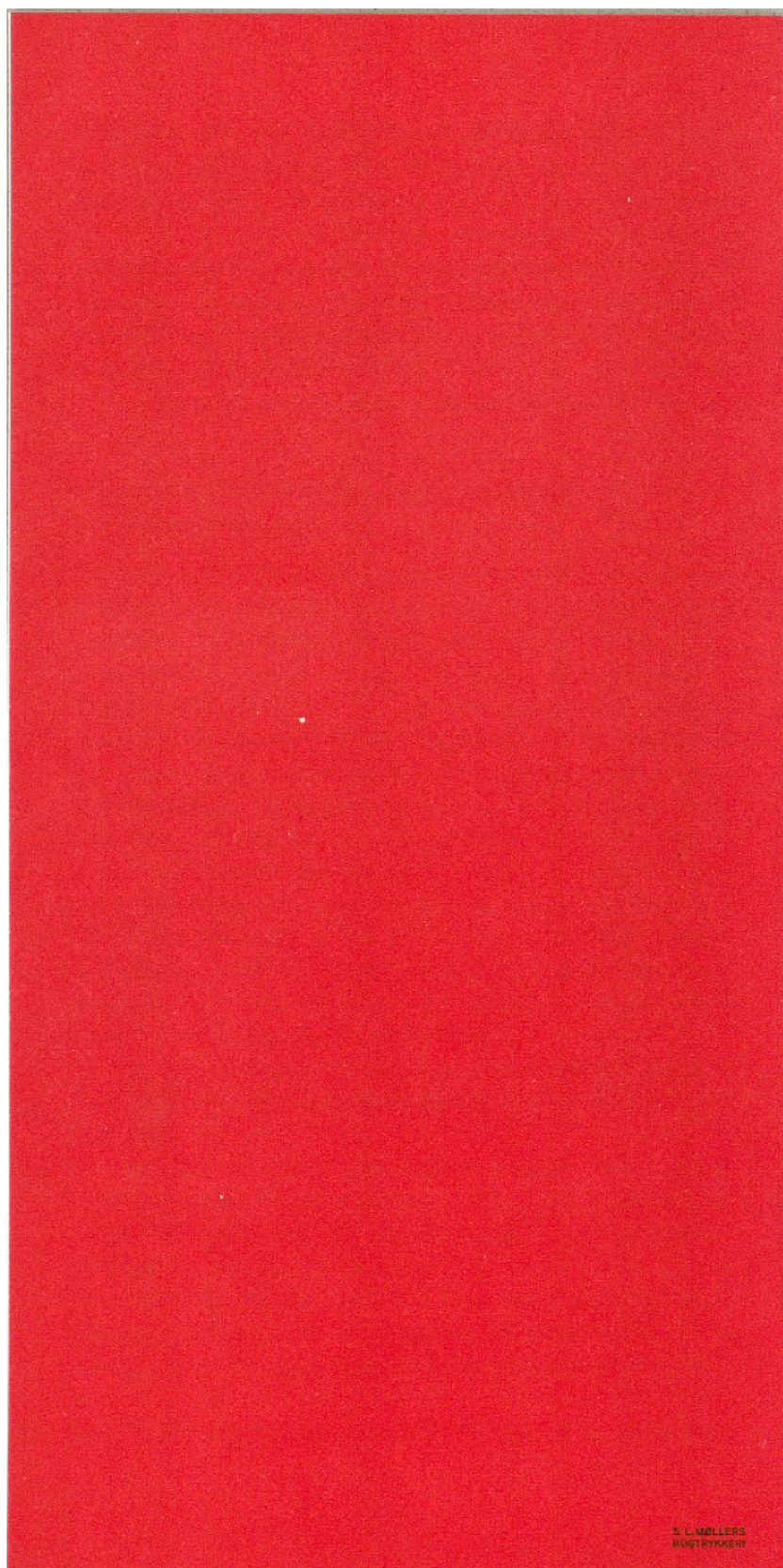
Alt for ofte har vi selv været årsagen, fordi vi ikke har kunnet holde sammen på tropperne. Men det er nu hver gang lykkedes at få samling på tropperne igen.

Der kan - det er åbenbart for enhver - ikke skabes borgerlige alternativer til vore bevægelser. I hvert fald kan man ikke skabe alternativer, som har et ide-indhold, der i det lange løb kan fastholde folkerne. Det kan vi. Historiens hjul vil ikke gå i stå.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk